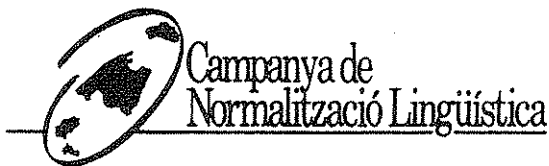

LÍNIA DIRECTA

amb la Campanya de Normalització Lingüística

V

Palma
1993

Línia Directa

© Aina Moll, A. I. Alomar i Celia Riba, segons l'autoria dels textos

Producció: Campanya de Normalització Lingüística de les Illes Balears

Fotocomposició: Jorvich, s.l.

Impressió: Jorvich, s.l.

Dipòsit Legal: PM-1.364/1991

I.S.B.N. 84-604-8810-1

X

Un mallorquí que “no entén el català”

El mateix dia que aparegué a *Línia Directa* el nostre comentari sobre **Les dades del cens lingüístic**, ens telefonà un senyor (que no s'identificà) per dir-nos, en mallorquí, que ell havia contestat la pregunta del cens sobre el coneixement de la llengua amb un **no** a totes les opcions, perquè “ell és mallorquí i no català”. Afegí que té els fills a Catalunya i que quan va a veure'ls “allà no l'entenen”, i ens advertí diverses vegades que “amb aquesta mania de dir **català** al **mallorquí**, fracassarem”.

Aquesta comunicació confirma la hipòtesi que m'exposà el director de l'Institut Balear d'Estadística, senyor Joan Ginard: el resultat de la pregunta sobre el coneixement de la llengua podria estar deformat pel fet que l'any 1986 es demanava el grau de coneixement de “la llengua de l'illa”, mentre que la pregunta 26 del qüestionari de 1991 duia l'enunciat **coneixement de la llengua catalana** (l'IBAE considerà, amb molt bon criteri, que s'havia d'emprar el nom científic i oficial de la llengua, tal com es fa a qualsevol país, perquè els ciutadans ja en tenien informació suficient i eludir-lo només hauria servit per semblar confusió). Els resultats fan pensar que la formulació de la pregunta pot haver determinat respostes negatives que no corresponen a la realitat (excepte en l'apartat “la sap parlar, llegir i escriure”, perquè el nom de la llengua no presenta cap problema a la gent alfabetitzada); el senyor Ginard em digué que han fet algun sondeig que indica que la seva hipòtesi és encertada, però han d'estudiar-ho més a fons per poder emetre un judici fiable.

Esper amb candeletes la seva anunciada “Monografia sobre el coneixement de la llengua de la CAIB” -que s'hauria de dir “sobre el coneixement de la llengua catalana a les Illes Balears”, per mantenir el to científic adoptat en el qüestionari-, que serà continuació de la que publicaren amb el títol *La llengua de les Illes Balears* sobre el cens de 1986, i sens dubte contindrà dades definitivament fiables sobre el total dels ciutadans de les Illes Balears que saben parlar la seva llengua prò-

pia. Però en el comentari que vaig fer sobre el cens no vaig voler al·ludir la hipòtesi de l'IBAE —que ja havia estat objecte d'algun comentari periòdic—, per diferents motius:

1. Correspon a l'IBAE fer-la conèixer, i segurament no ho farà fins que tengui dades per quantificar el possible desviament de resultats que la formulació de la pregunta hagi pogut provocar. Mentrestant, les úniques dades oficials que tenim són les de les taules del cens.

2. L'augment de la població immigrada pot explicar el fet que es mantengui inalterat el percentatge de població que no entén el català i que fins i tot hagi baixat el del total de gent que el sap parlar, perquè el volum d'aquesta baixa pràcticament coincideix amb el de població vinguda de fora (espanyola o estrangera) que és de suposar que desconegui el català: no hauria canviat el resultat en la resposta “no l'entén”, perquè una part dels “no-catalanoentenenets” de 1986 s'hauria capacitat en cinc anys per entendre'l, i aquest augment, que a Catalunya ha estat de cinc punts en el mateix període, hauria quedat neutralitzat pels nouvinguts. En canvi, no hi hauria hagut un volum significatiu de desplaçaments del grup “l'entén, no el parla” al grup “el parla”, perquè als castellanoparlants els costa molt “llançar-se” a parlar una llengua que saben que no dominen, amb uns illencs que saben castellà i que l'empren per parlar amb ells, fins i tot quan els demanen que no ho facin.

3. El nombre de gent que “parla, llegeix i escriu en català”, que no és afectat per la immigració, ha augmentat de manera molt encoratjadora (un punt més d'augment en el percentatge que a Catalunya, encara que partíem d'un nivell molt més baix), i això fa pensar que la immigració recent és, efectivament, la causa dels resultats decebedors dels altres dos grups. És ver que també és possible que la ignorància —o el prejudici— sobre el nom de la llengua hagin deformat les respostes en els dos primers grups i no en el de la gent lingüísticament ben formada, però parlar d'aquesta possibilitat sense disposar de dades científiques que l'avalin, semblaria un intent “triomfalista” de dissimular unes dades estadístiques poc satisfactòries.

La telefonada del nostre comunicant demostra que, efectivament, hi ha gent que ha contestat que no parla ni entén el **català** perquè la

pregunta no deia **mallorquí**. No sabem quants són, però, i el fet de saber-ho, que és interessant des del punt de vista estadístic, no ho és tant des del punt de vista de la normalització, perquè amb aquesta actitud no hi poden contribuir gaire. El nostre comunicant, per exemple, diu que quan va a Barcelona els catalans no l'entenen (també ho deia una senyora de Ciutadella, perquè el dependent d'una botiga no sabé de què li parlava quan li demanà “un ventaet si és no és per una fieta”, i estic segura que hi ha molts de mallorquins que tampoc no ho entenen). Això vol dir que la llengua que empra per relacionar-se amb els barcelonins (i potser fins i tot amb els seus néts) és el castellà. Supòs que també l'empra a Mallorca per tractar amb els castellanoparlants, o per escriure una carta, o per llegir un llibre. El mallorquí li serveix, per tant, exactament igual ara que els anys 60, i segurament no li ha passat mai pel cap que puguem pretendre que s'empri al Senat espanyol o al Parlament europeu. De cara als objectius de la normalització lingüística, aquesta casta de mallorquins “no compten”. Si tots tinguessin la mateixa visió de la “normalitat”, sí que fracassaríem! - A. M. (19-7-93)